

Specifické poruchy učení a chování

Základní pojmy a definice

Dyslexie – porucha čtení

Dyslexie je nejnámější pojem z celé skupiny specifických vývojových poruch učení (dále jen SVPU).

Tento pojem je nestarší a porucha čtení, která se pod ním skrývá, nejnápadněji ovlivňuje školní prospěch. Úroveň čtení je obvykle výrazně nižší než všeobecná inteligence.

Dysgrafie – porucha psaní

Dysgrafie se projevuje obtížemi se zapamatováním si tvaru písmen, obtížemi v napodobení písmen, kvalitou písma, která s množstvím klesá, písmo se stává nečitelným.

Dysortografie – porucha pravopisu

Dysortografie se často vyskytuje v kombinaci s předchozími poruchami. Nepostihuje celou oblast gramatiky, ale jen tzv. specifické jevy – vynechávání interpunkčních znamének (háčky, čárky, tečky).

Jedinci s poruchou pravopisu nerozlišují rozdíl ve slabikách di-dy, ti-ty, ni-ny, přidávají, zaměňují, vynechávají písmena ve slovech či celé slabiky, nedokáží aplikovat mluvnická pravidla, která mají naučena. Mají výrazně porušený jazykový cit.

Dyskalkulie – porucha matematických schopností

Dyskalkulie se vyskytuje izolovaně, ale někdy i v kombinaci s předchozími poruchami. Spočívá v poruchách předčíselných představ, tzn. třídění prvků dle tvaru, barvy, velikosti, určování počtu prvků aj.

Děti mívají ve škole potíže v číselných představách (smysl číslovek, řazení čísel aj.), ve struktuře čísla, hodnotě číslice v čísle, nejsou schopny provádět matematické operace s číslem, mívají poruchu zrakové či sluchové paměti pro čísla, špatnou orientaci v čase a prostoru.

Neverbální poruchy učení

Pro neverbální poruchy učení jsou charakteristické obtíže v prostorové orientaci, potíže v tělesné výchově, sociální orientaci, potíže ve smyslu pro rytmus, jedinci nemají smysl pro humor aj. Méně citelně se neverbální poruchy promítají do školní výuky, ale jsou závažné pro vývoj osobnosti dítěte.

Příčiny specifických poruch učení

- **lehké mozkové dysfunkce** (jiné označení: **lehké dětské encefalopatie** či **minimální mozkové dysfunkce**)
  - lehké mozkové dysfunkce se vztahují na děti při zachovaných intelektových předpokladech s určitými poruchami učení či chování, spojených s odchylkami funkce centrálního nervového systému, tzn. různé kombinace v oslabení vnímání, tvoření pojmů, řeči, paměti, koncentrace pozornosti, pudů, motoriky
- **dědičnost**
- **kombinace dědičnosti a lehkých mozkových dysfunkcí**
- **neurotická nebo nejasná etiologie** (původ).

Všechny uvedené poruchy jsou zdravotním oslabením

Mezinárodní klasifikace nemocí

F 81	Specifické vývojové poruchy školních dovedností
F 81.0	Specifické poruchy čtení
F 81.1	Specifické poruchy psaní
F 81.2	Specifické poruchy počítání
F 81.3	Smišená porucha školních dovedností
F 90.0	Porucha aktivity a pozornosti bez poruch chování
F 90.1	Hyperkinetická porucha chování

Vysvětlení k některým pojmům

Předpona **dys-** znamená vždy rozpor, deformaci; z hlediska vývoje znamená nedostatečný vývin (rozdíl od předpony **a-**, kdy hovoříme o ztrátě).

Mezi „dys“ poruchy nepočítáme pomalé osvojování dovedností u dětí vývojově nezralých či u dětí na hranici mentální retardace nebo již mentálně retardovaných. O poruše nehovoříme též při izolovaném výskytu projevu SVPU.

Další ze skupiny specifických obtíží u dětí

- Dyspinxie – porucha kreslení
- Dyspraxie – porucha motoriky
- Dymúzie – porucha schopnosti pro oblast hudby

Oblasti „dys“ poruch s možnou souvislostí k učení

- Dysfázie – vývojová nemluvnost
- Dyslálie – patlavost, vadná výslovnost
- Dysartrie – porucha koordinace artikulace